

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce

Studentka: Tereza KUŽELKOVÁ

Obor: I. ST.

Název práce v českém jazyce: Vybrané tvary číslovek 2, 3, 4 a jejich tvaroslovný problém na ZŠ

Název práce v anglickém jazyce: Selected Forms of Numerals 2, 3, 4 and Their Morphological Problem at Elementary School

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Sojka, Ph.D.

Oponent práce: doc. Robert Adam, Ph.D.

Typ posudku:

1 - HODNOCENÍ OBSAHU PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
1.1	Adekvátnost stanovených cílů a volba metodologie	A
1.2	Relativní úplnost zpracované sekundární literatury	B
1.3	Porozumění zdrojům a schopnost pracovat s nimi	B
1.4	Volba vhodné techniky zpracování materiálu a její zvládnutí	A
1.5	Interpretace výsledků	B
1.6	Struktura práce, vyváženost jednotlivých částí	C
1.7	Logičnost výkladu	B
1.8	Přínos práce, dosažení cílů a validita závěrů	B

Slovní komentář: Teoretická část práce je ve vztahu k výzkumné části předimenzovaná a obsahuje spoustu zbytečných informací. Výklad je místy nejasný a na několika místech se dopouští omylů. Rosova mluvnice (s. 17) nebyla kodifikační („byl přípustný“) a není ani dokladem úzu („používal se“): je to mluvnice popisující systémové možnosti češtiny. Autorka na s. 22 uvádí, že o vhodnosti kodifikace genitivních tvarů *třech* a *čtyřech* byly vysloveny pochyby, ale necituje žádný odborný text, který by takové pochyby artikuloval. Zvlášť je škoda, že v práci není vůbec využit stěžejní text na toto téma, totiž článek J. Šimandla a P. Chalupové ze *Slova a slovesnosti* z roku 2007. Zbytečně podrobná je např. rozsáhlá kapitola o učebnicích. Místo toho, aby se autorka soustředila na výklady a cvičení týkající se skloňování číslovek *dva*, *oba*, *tři* a *čtyři* nejen v učebnicích, ale i v pracovních sešitech (s nimi bohužel vůbec nepochybně nepracovala), popisuje veškeré zmínky učebnic o číslovkách včetně cvičení na pravopis řadových číslovek, mezipředmětových vztahů apod. Nevysvětleno zůstává, proč je do přehledu zařazena i jedna cvičebnice češtiny pro cizince.

Na počátku výzkumné části práce si autorka stanovuje hypotézy, avšak hypotézy č. 1 a 2 jsou vlastně jen konkretizacemi (podmnožinami) hypotézy č. 4. Je velmi překvapivé, že poté, co autorka

velmi podrobně popsala rozdíly mezi učebnicovými řadami, na žádném místě práce neuvádí, se kterými učebnicemi se pracuje ve škole, v níž byl proveden výzkum. Pro jeho interpretaci by přitom mělo být zásadní, zda žáci 4. a žáci 5. tříd v okamžiku vypracovávání cvičení již mají skloňování číslovek *dva, oba, tři a čtyři* osvojeno a procvičeno. Výzkum byl založen na doplňovacích cvičeních; autorka je v práci přetiskuje, ale nevysvětluje, jak je koncipovala. Není tedy zřejmé, proč např. žáci 1. stupně měli pětkrát doplnit instrumentál číslovky *dva/oba*, ale jen jednou dativ apod. Výsledky výzkumu jsou statisticky vyjádřeny v přehledných tabulkách a komentovány. Jen náznakem však analýza zvažuje vliv kontextu, např. zda se tvary typu „dvěmi“ vyskytují spíše u substantiv s koncovkami „-ami“, „-emi“. Je s podivem, že ačkoli práce obsahuje kapitolu o hyperkorektnosti, tvary typu „dvěmi“ nebo „oboumi“ jsou ve výzkumné části soustavně označovány prostě jako nespisovné. Autorka se vlastně ani nepokouší odhadovat motivaci žáků k napsání toho kterého tvaru, přestože je podle mého názoru zřejmé, že např. „dvoum“ a „dvoumi“ uváděli žáci z různých důvodů.

Ani zařazení rozhovorů se čtyřmi učitelkami není v posuzované práci dotaženo do konce. Stojí např. za komentář, že pouze paní učitelka Manochová má o češtině svých žáků představy odpovídající skutečnosti.

Autorčiny závěry usvědčují Jelínka (2006) z omylu a je škoda, že to v závěru není tematizováno.

2 - HODNOCENÍ FORMÁLNÍCH NÁLEŽITOSTÍ PRÁCE

	Kritérium	Hodnocení (A-D)
2.1	Adekvátnost horizontálního členění textu	A
2.2	Funkčnost odkazů a poznámkového aparátu	A
2.3	Dodržení citační normy	B
2.4	Dodržení stylové normy	B
2.4	Dodržení morfologické normy a pravopisné kodifikace	B

Slovní komentář: Práce obsahuje nezanedbatelné množství syntaktických chyb („vyvinuly se slova“, s. 12; „tématem se zaměřují“, s. 36; „byli obě pohlaví víceméně vyrovnaná“, s. 52; „žáci volí hlavně spisovné tvary před jejich kodifikovanými podobami *třech a čtyřech*“, s. 90) a chyb interpunkčních – opakovaně chybí čárka za vloženou vedlejší větou (s. 16, 35, 96) a přebývá nesmyslná čárka uprostřed věty (s. 21, 37, 48, 62, 80, 94).

Autorka často používá slovesná adjektiva namísto trpných příčestí v přísudcích, které mají mít očividně dějový význam, dokonce i v takových, které se vztahují k podmětu vyjádřenému vedlejší větou (např. „je zdůrazněné, jaké tvary těchto číslovek jsou spisovné“, s. 27; „Je zde opět popsán, co to číslovky jsou“, tamtéž).

Výrok připsaný J. Panevové na s. 23 pochází z kapitoly, kterou napsal P. Sgall.

3 - SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

Předložená práce splňuje požadavky kladené na daný typ závěrečné kvalifikační práce v oboru *Učitelství VVP pro ZŠ a SŠ - český jazyk*. Práce je v souladu se zásadami citační etiky. Práci doporučuji k obhajobě.

Slovní komentář: T. Kuželková ve své diplomové práci realizovala relevantní výzkum, který přináší podstatná nová zjištění o žakovské kompetenci v oblasti skloňování frekventovaných

základních číslovek. Její interpretace výsledků je však spíše jen povrchová, empirická část není zcela vhodně propojena s částí teoretickou.

4 - OTÁZKY A NÁMĚTY PRO OBHAJOBU

4.1	„Obzvlášť pak u číslovky čtyři zvolilo její kodifikovanou variantu jen minimální procento žáků.“ (s. 90) Co to znamená, že je tvar kodifikovaný? Co znamená, že je spisovný? Jaký je mezi těmito vlastnostmi vztah?
4.2	Co je to „městská státní škola ... v Praze“ (s. 40)? Kdo je zřizovatelem školy – hlavní město Praha, stát, nebo (jak je to obvyklé) městská část?
4.3	Čím je dáno, kolikrát se v zadávaných cvičeních objevily jednotlivé pády číslovek <i>dva</i> a <i>oba</i> ? Proč je ve cvičeních pro 1. stupeň instrumentál pětikrát častěji (!) a ve cvičeních pro 2. stupeň čtyřikrát častěji než dativ?
4.4	Proč jste očekávala, že v souvislém textu (pohádka, shrnutí děje dobrodružného příběhu) budou žáci používat více spisovných tvarů než v izolovaných spojeních? A jak si vysvětlujete, že to bylo naopak?
4.5	Kolik procent žáků (stačí přibližně) napsalo tvary číslovky 4 začínající na <i>š-</i> a kolik jich napsalo tvary obsahující <i>-r-</i> místo <i>-ř-</i> ? V práci nejsou takovéto tvary/podoby zmíněny a mně se nechce věřit, že by je nenapsal vůbec nikdo.
4.6	Jaký máte po provedení výzkumu názor na kodifikaci genitivních tvarů <i>třech</i> a <i>čtyřech</i> jako spisovných v roce 1993?

Datum: 17. 5. 2020

Podpis: